

Sygn. akt *IV U 314/18*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 lipca 2018 r.

**Sąd Okręgowy w Rzeszowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:**

Przewodniczący: SSO Jolanta Krzywonos

Protokolant: st. sekr. sądowy Maria Misiuda

po rozpoznaniu w dniu 17 lipca 2018 r. w Rzeszowie

sprawy z wniosku E. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o wysokość emerytury i kapitału początkowego

na skutek odwołania E. R.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

z dnia 18/12/2017 r. znak (...) -2004

z dnia 02/01/2018 r. znak (...)

I. zmienia zaskarżone decyzje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. z dnia 02/01/2018, znak: (...) i 18/ 12/2017r Znak (...) -2004 w ten sposób, że nakazuje organowi rentowemu uwzględnienie w wyliczeniu kapitału początkowego i emerytury E. R. okresu zatrudnienia w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w P. od dnia 2 października 1978r do 31 października 1987r w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku montera oraz ustala brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji

II. w pozostałym zakresie odwołania oddala

III zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. na rzecz E. R. kwotę 180 złotych / słownie : sto osiemdziesiąt / tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt IV U 314/18

UZASADNIENIE

Wyroku z dnia 26 lipca 2018 r.

Decyzją z dnia 18 grudnia 2017 r. znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R., ustalił dla wnioskodawcy E. R. kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999 r., zgodnie z przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wskazał, że wartość kapitału wynosi 106 301,58. Do ustalenia wartości kapitału początkowego Zakład przyjął:

- podstawę wymiaru kapitału w kwocie 1 017,25 zł ustaloną w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wynoszącego 83,32% przez kwotę bazową wynoszącą 1 220,89 zł

- okresy składkowe i nieskładkowe łącznie w wymiarze 21 lat 11 miesięcy i 6 dni tj. 263 miesiące

Współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do 31 grudnia 1998 r. wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wyniósł dla wnioskodawcy 74,47%. ZUS wskazał nadto, że średnie dalsze trwanie życia wyrażone w miesiącach dla osób w wieku 62 lat wynosi 209 miesięcy.

Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału i wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 83,32%.

Do ustalenia wartości kapitału początkowego Zakład nie uwzględnił okresów od 23 października 1971 r. do 24 października 1971 r., od 18 października 1973 r. do 4 listopada 1973 r., za które nie została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne oraz okresu od 1 marca 1978 r. do 12 marca 1978 r. - okres urlopu dewizowego, a także okresu od 2 października 1978 r. do 31 października 1987 r. wskazując, że nie został on wystarczająco udowodniony.

Kolejną decyzją z dnia 2 stycznia 2018 r. znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał E. R. emeryturę poczynając od 17 grudnia 2017 r. Podstawę obliczenia emerytury stanowiła kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę. Kwota zwaloryzowanego kapitału wyniosła 397033,07 zł, kwota składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji – 145181,87 zł, średnie dalsze trwanie życia – 219,60 miesięcy.

E. R. złożył odwołanie od powyższych decyzji kwestionując prawidłowość stanowiska w nich wyrażonego. Zarzucił naruszenie art. 173 i art. 174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS przez błędne przyjęcie, iż na dzień 1 stycznia 1999 r. posiada łącznie 21 lat 11 miesięcy i 6 dni okresów składkowych oraz 1 miesiąc i 29 dni okresów nieskładkowych, podczas gdy faktycznie jest to co najmniej 31 lat i 26 dni.

Podkreślał, że ZUS nie uwzględnił okresu wykonywania przez niego pracy w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w P., gdzie zatrudniony był od 2 października 1978 r. do 31 października 1987 r. jako pracownik zakładu remontowo – budowlanego, o czym zaświadcza przedstawione świadectwo pracy, a nadto potwierdzić mogą świadkowie o przesłuchaniu, których zawnioskował.

Dalej odwołujący zauważył, iż przy ustalaniu wartości kapitału początkowego oraz wysokości emerytury organ rentowy powinien był uwzględnić okresy od 23 października 1971 r. do 24 października 1971 r., od 18 października 1973 r. do 4 listopada 1973 r. jako nieskładkowe. Nawet bowiem przy założeniu, że nie zostały za nie opłacone składki na ubezpieczenie społeczne, to niedopełnienie takiego obowiązku ciążącego na pracodawcy nie może skutkować ujemnie dla pracownika.

Jako wątpliwe uznał też odwołujący się, przyjęcie przez ZUS przy ustalaniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału, podstawy wymiaru składek z 20 lat kalendarzowych od 1970 r. do 1998 r., a nie z 10 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia, co w jego przekonaniu mogłoby pozwolić ustalić bardziej korzystny wskaźnik.

Wskazując na powyższe E. R. wnosił o zmianę zaskarżonych decyzji.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. domagał się jego oddalenia podtrzymując ustalenia i twierdzenia zawarte w zaskarżonych decyzjach.

Odnosząc się do okresu zatrudnienia wnioskodawcy w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w P. wskazał, iż wątpliwe dla ZUS jest to czy w/w był członkiem Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej, czy też był tylko zatrudniony na umowę o pracę. Zakład dodał, że 19 września 2007 r. Sąd Okręgowy w Rzeszowie w sprawie o sygn. akt IV U 498/07 wydał wyrok oddalający odwołanie wnioskodawcy od decyzji o ponownym ustaleniu kapitału początkowego, przy czym jedyną sporną okolicznością było nieuwzględnienie przez ZUS właśnie okresu pracy w Spółdzielni Kółek Rolniczych w P.. Zauważał też, że w przedłożonym świadectwie pracy brak jest informacji czy wnioskodawca wykonywał pracę jako członek Spółdzielni, czy w oparciu o umowę o pracę, brak jest też informacji o liczbie przepracowanych dni, która to jest niezbędna do ustalenia stażu w przypadku posiadania członkostwa w Spółdzielni.

Wobec zaś kwestionowanych okresów od 23 października 1971 r. do 24 października 1971 r., od 18 października 1973 r. do 4 listopada 1973 r. ZUS podał, iż dni te przypadają na czas poprzedzający okres służby wojskowej oraz po jej zakończeniu a przed podjęciem pracy w zakładzie.

Końcowo organ rentowy odniósł się do zarzutu wadliwego ustalenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru stwierdzając, iż jest to najkorzystniejszy jaki można było ustalić dla wnioskodawcy.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

E. R. urodził się (...)

Decyzją z 18 grudnia 2017 r. organ rentowy ustalił dla w/w kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999 r. Uwzględniono wówczas łącznie 21 lat 11 miesięcy i 6 dni okresów składkowych i 1 miesiąc i 29 dni nieskładkowych. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 83,32%. Współczynnik zaś proporcjonalny do osiągniętego do 31 grudnia 1998 r. wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wyniósł 74,47%.

Decyzją z dnia 2 stycznia 2018 r. ZUS przyznał wnioskodawcy emeryturę od miesiąca, w którym ukończył on wiek 65 lat. Podstawę obliczenia emerytury zgodnie z art. 26 ustawy stanowiła kwota składek na ubezpieczenie emerytalne z uwzględnieniem waloryzacji składek zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Tak więc kwota ta obejmuje zgromadzone składki na koncie, ich coroczną waloryzację oraz zwaloryzowany kapitał początkowy. Wyliczona kwota emerytury dla wnioskodawcy z uwzględnieniem powyższego wyniosła 2 469,10 zł.

Decyzja z 18 grudnia 2017 r. i z 2 stycznia 2018 r. stanowią przedmiot zaskarżenia w sprawie.

(dowód: dokumentacja w aktach ZUS)

W oparciu o dowody z dokumentów przedłożonych w sprawie, możliwym jest ustalenie, że E. R. w okresie od 1 września 1967 r. do 19 maja 1978 r. zatrudniony był w Przedsiębiorstwie (...), później (...) S.A. W okresie tego zatrudnienia od 25 października 1971 r. do 17 października 1973 odbywał służbę wojskową. Dokumentacja pracownicza wskazuje, że zaprzestał wykonywania pracy od 23 października 1971 r., zaś do pracy powrócił w dniu 5 listopada 1973 r. Zatem dni 23 i 24 października 1971 r. oraz od 18 października 1973 r. do 4 listopada 1973 r. nie mogą zostać zaliczone do okresów składkowych – brak opłacenia za nie składki, ani też za nieskładkowe, w rozumieniu przepisów ustawy emerytalno – rentowej. Wnioskodawca pracy wówczas nie świadczył, nie przybywał na urlopie, nie odbywał też służby wojskowej.

Następnie od 15 czerwca 1978 r. do 30 września 1978 r. wnioskodawca zatrudniony został w Rolniczej Spółdzielni (...) w B..

Od 2 października 1978 r. podjął zaś pracę w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w P.. Była to nieduża Spółdzielnia - liczyła około 10 – 15 członków, dodatkowo zatrudniano w niej pracowników na umowy o pracę. Spółdzielnia prowadziła działalność w trzech kierunkach: tucz trzody chlewnej, produkcja rolna oraz warsztat instalacyjno – remontowy. Wnioskodawca zatrudniony został właśnie w Zakładzie (...), jako monter. Wykonywał instalacje wodno – kanalizacyjne, wiaty, silosy na zboże, kotłownie przy szklarniach na zlecenie indywidualnych rolników i innych

spółdzielni. Wnioskodawca pracę świadczył w pełnym wymiarze czasu, od poniedziałku do piątku od godziny 7.00 do 15.00, a w soboty przez sześć godzin. Otrzymywał wynagrodzenie ustalone według Regulaminu (...) w P. – według stawki godzinowej, dodatkowo premię i dodatek motywacji, a w okresie sprawowania funkcji brygadzysty – dodatek brygadzystowski. W/w nie był członkiem Spółdzielni. Razem z wnioskodawcą pracowali w Spółdzielni (...) oraz T. I. i J. C. zatrudniony jako starszy księgowy.

E. R. pracował w Spółdzielni do 31 października 1987 r., a później w drodze porozumienia pomiędzy zakładami pracy stał się pracownikiem (...) w B., gdzie pracował do 31 stycznia 2015 r.

(dowód: zeznania wnioskodawcy k.35 – 35b, zeznania świadka H. W. k. 25 – 25b, zeznania świadka T. I. k. 25b, protokół rozprawy z dn. 19.09.2007 r. k. 24 – 25 akt sprawy SO w Rzeszowie o sygn. akt IV U 498/07, akta osobowe, dokumentacja w aktach ZUS)

Kwestia możliwości uwzględnienia okresu pracy E. R. w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w P. była przedmiotem postępowania sądowego toczącego się przed Sądem Okręgowym w Rzeszowie z odwołania wnioskodawcy od decyzji o ustaleniu kapitału początkowego z dnia 27 lutego 2007 r. – sygn. akt IV U 498/07. W postępowaniu tym Sąd przeprowadził dowody z dokumentów oraz zeznań świadków: S. K. – pełniącego funkcję Prezesa Spółdzielni w latach 1980 – 1982, T. I., J. C. – starszego księgowego, a także wysłuchał wnioskodawcę. Wyrokiem z dnia 19 września 2007 r. Sąd oddalił odwołanie. W sprawie nie było sporządzane pisemne uzasadnienie orzeczenia.

(dowód: odwołanie, odpowiedź na odwołanie, protokół rozprawy z dn. 4.07.2007 r, protokół rozprawy z dn. 19.09.2007 r., wyrok - w aktach SO w Rzeszowie o sygn. IV U 498/07)

Powyższych ustaleń Sąd dokonał w oparciu o powołane dowody. Jako wiarygodne ocenił twierdzenia wnioskodawcy E. R. o charakterze jego zatrudnienia w Spółdzielni, systemie wykonywania pracy i zasad ustalania i wypłaty wynagrodzenia. Twierdzenia w/w znajdują potwierdzenie w zeznaniach świadków oraz dowodach z dokumentów, które Sąd również uznał za prawdziwe i nieodzowne do poczynienia ustaleń okoliczności ważkich w sprawie. Osobowe źródła dowodu pozwoliły wyjaśnić wątpliwości zgłaszane przez organ rentowy odnośnie treści dowodu w postaci świadectwa pracy za ten czasokres zatrudnienia. Dowody z dokumentów złożonych do akt, zawartych w aktach osobowych i w aktach organu rentowego sporządzone zostały przez uprawnione podmioty i w formie dla nich przepisanej.

Sąd czyniąc ustalenia w sprawie oparł się także na dowodach zawartych w aktach sprawy toczącej się przez tutejszym Sądem o sygn. IV U 498/07 z odwołania E. R., w szczególności treści złożonego odwołania, odpowiedzi na odwołanie oraz protokołów rozpraw zawierających zeznania świadków i wnioskodawcy, a także orzeczenia zapadłego w tej sprawie. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z 19 października 2011 r. II CSK 20/11 lex nr 1103002 - dopuszczenie dowodu z dokumentów, znajdujących się w aktach innej sprawy, nie narusza zasady bezpośredniości, gdy strony miały możliwość ustosunkowania się do nich. Strony niniejszego postępowania nie były pozbawione takiej możliwości i nie sprzeciwiały się powyższemu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W niniejszej sprawie kwestią sporną pozostawał sposób ustalenia przez ZUS zarówno wartości kapitału początkowego jak i wysokości świadczenia emerytalnego wnioskodawcy E. R.. Organ rentowy nie uwzględnił bowiem do stażu pracy wnioskodawcy czasokresu jego zatrudnienia od 2 października 1978 r. do 31 października 1987 r. wskazując, że nie został on wystarczająco udowodniony i okresów od 23 października 1971 r. do 24 października 1971 r, od 18 października 1973 r. do 4 listopada 1973 r, za które nie została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne. Wnioskodawca nie zgadza się z powyższym oraz kwestionuje ustalenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego.

W pierwszej kolejności zauważyć należy, że okres pracy E. R. w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w P. był już przedmiotem badania w toku postępowania sądowego toczącego się przed Sądem Okręgowym w Rzeszowie o sygn.

akt IV U 498/07 w sprawie o ustalenie kapitału początkowego. Wyrokiem z dnia 19 września 2007 r. Sąd ten oddalił odwołanie. Obecnie wnioskodawca kolejny raz sprzeciwia się stanowisku ZUS, który w decyzji z 18 grudnia 2017 r., odmawia uznania tego czasokresu do stażu ubezpieczeniowego w/w uwzględnianego przy ustalaniu wartości kapitału początkowego, a w jego konsekwencji i emerytury. Na potwierdzenie słuszności zastrzeżeń przywołuje jednak nowy dowód – dowód z zeznań świadka, który dotychczas nie był słuchany, którego zeznania, przytaczane okoliczności nie były dotychczas przedmiotem oceny i rozpoznania Sądu, a które mogą mieć wpływ na uprawnienia wnioskodawcy czy ich wysokość.

Podkreślić należy w tym miejscu, że niewątpliwym jest że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych treść decyzji organu rentowego wyznacza przedmiot i zakres rozpoznania oraz orzeczenia sądu pracy i ubezpieczeń społecznych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 1999 r., II UZ 52/99, OSNP 2000/15/60). Powaga rzeczy osądzonej, zachodzi w przypadkach, gdy zapadło już prawomocne rozstrzygnięcie dotyczące tego samego przedmiotu postępowania, które toczyło się między tymi samymi stronami. Tożsamość roszczeń zachodzi, kiedy sąd ma w obu sprawach orzec o tym samym, dysponując tymi samymi faktami, które mają spowodować ocenę tego samego żądania i kiedy rozstrzygnięcie jednej ze spraw oznacza rozstrzygnięcie także drugiej. Jak jednak stwierdził Sąd Apelacyjny w Rzeszowie m.in. w postanowieniu z 20 marca 2013 r. III AUz 56/13 lex nr 1293150: „w stosunkach prawnych z zakresu ubezpieczeń społecznych zmiana okoliczności lub ujawnienie nowych dowodów zawsze otwiera drogę do ponownego, merytorycznego rozpoznania sprawy (...). Zasada ta znacznie ogranicza działanie negatywnej przesłanki procesowej, jaką stanowi powaga rzeczy osądzonej” (podobnie SA w Rzeszowie w postanowieniu z 13 lutego 2013 r. III AUz 4/13).

Dlatego też zdaniem Sądu orzekającego w niniejszej sprawie przywołanie nowego dowodu – zeznań świadka i przesłuchanie świadka, innego niż wnioskodawca i słuchani w toku wcześniejszego postępowania zainicjowanego odwołaniem od decyzji z dnia 27 lutego 2007 r., nie dawało podstaw do zastosowania art. 199 § 1 pkt 2 kpc i uznania, że sprawa o to samo roszczenie, pomiędzy tymi samymi stronami została już prawomocnie osądzona. Pomimo bowiem tego, iż obie decyzje organu rentowego, tj. 2007 r. oraz z dnia 18 grudnia 2017 r. dotyczyły tego samego przedmiotu – ustalenia wartości kapitału początkowego, a sporne pozostawały w toku obu postępowań te same okresy zatrudnienia, to wydanie nowej decyzji przez organ rentowy i zgłoszenie nowych dowodów przez wnioskodawcę otwierało ponownie drogę postępowania sądowego.

Tak zważając, Sąd Okręgowy prowadził postępowanie dowodowe na okoliczność zasadności roszczeń zawartych w odwołaniu, a zmierzających do wzruszenia decyzji ustalającej dla wnioskodawcy wartość kapitału początkowego i emerytury. Mając zaś na uwadze wyniki tego postępowania stwierdzić należy, że odwołanie złożone przez E. R. w części jest uzasadnione.

Jak ustalono, wnioskodawca uzyskał prawo do emerytury od grudnia 2017 r.- od ukończenia 65 roku życia. ZUS ustalił jej wysokość w myśl art. 26 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1383). Podstawę obliczenia emerytury stanowiła kwota kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji kapitału początkowego zewidencjonowanego na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura stanowi zaś równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę.

Stosownie zaś do przepisów art. 174 ust. 1,2,3,7 powołanej ustawy kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53 z uwzględnieniem ust. 2-12. Przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy okresy składkowe, o których mowa w art. 6, okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5 oraz okresy nieskładkowe z art. 7 pkt 1 - 4 i 6 - 12 w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2 tj. nie przekraczającym jednej trzeciej udowodnionych okresów składkowych. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust.1, 3 oraz art. 18 z tym, że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 r.

Art. 15 ust. 1 ustawy stanowi natomiast, że podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176. Ust. 6 powołanego przepisy wskazuje zaś, że na wniosek ubezpieczonego podstawę wymiaru emerytury lub renty może stanowić ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu.

Nie ulega też wątpliwości, że Zakład ustala kapitał początkowy na podstawie dokumentacji przedstawionej przez płatnika składek lub samego ubezpieczonego. Środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia zgodnie z treścią § 22 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenie emerytalno – rentowe (Dz. U. Nr 237, poz. 1412) jest świadectwo pracy, zaświadczenie płatnika składek lub innego właściwego organu, wydane na podstawie posiadanych dokumentów lub inny dokument, w tym w szczególności: legitymacja ubezpieczeniowa czy legitymacja służbowa, legitymacja związku zawodowego, umowa o pracę, wpis w dowodzie osobistym oraz pisma kierowane przez pracodawcę do pracownika w czasie trwania zatrudnienia. Jednakże przepisy regulujące postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przed Sądem (art. 477⁸ i nast. kpc) nie zawierają dodatkowych ograniczeń w stosunku do przepisów ogólnych regulujących postępowanie dowodowe (art. 235-309 kpc) i w konsekwencji należy uznać, że fakty, od których uzależnione jest prawo do emerytury i renty oraz wysokość tych świadczeń, mogą być wykazywane wszelkimi środkami dowodowymi przewidzianymi w Kodeksie postępowania cywilnego.

Dowody przedstawione przez E. R. na okoliczność zatrudnienia w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w P., a to świadectwo pracy i zeznania świadka H. W., wspierane twierdzeniami wnioskodawcy nie budzą wątpliwości, a pozwoliły ustalić charakter zatrudnienia E. R., rodzaj wykonywanych prac i sposób wynagradzania. Okoliczności zawarte w świadectwie pracy zostały potwierdzone i wyjaśnione przez świadka - współpracownika wnioskodawcy. Tym samym osobowe źródła dowodu rozwiały wszelkie wątpliwości w tym zakresie.

E. R. zatrudniony był w Spółdzielni na umowę o pracę, świadczył ją w pełnym wymiarze czasu tj. przez 8 godzin od poniedziałku do piątku i przez 6 godzin w soboty. Nie pracował w systemie dniówek obrachunkowych tj. liczonych w zależności od liczby przepracowanych dni, rodzaju i wydajności pracy. Ani świadectwo pracy nie zawiera jakiegokolwiek informacji o liczbie dni faktycznie przepracowanych przez w/w – ilości dniówek, ani też osobowe źródła dowodu nie wskazują na taki system wykonywania pracy przez wnioskodawcę. Co więcej, dowody zawarte w aktach sprawy o sygn. IV U 498/07 – protokoły rozpraw zawierające zeznania świadków, również nie potwierdzają wykonywania przez E. R. pracy w systemie dniówek obrachunkowych – zeznania S. K., zeznania świadka T. I. (k. 20b-21b akt SO w Rzeszowie o sygn. IV U 498/07). Również J. C. – księgowy w Spółdzielni wskazał w swych zeznaniach, że inaczej kształtowało się jego wynagrodzenie w czasie zatrudnienia w Spółdzielni – a inaczej w poprzednim miejscu pracy – w Spółdzielni w B., gdzie miał wyliczone dniówki obrachunkowe (k. 24b akt SO w Rzeszowie o sygn. IV U 498/07). Uprzednie można przez analogię odnieść do wynagrodzenia wnioskodawcy.

Jak ustalono, wnioskodawca rozliczany był według regulaminu wynagradzania, a jego wynagrodzenie ukształtowane było według stawki godzinowej i obejmowało również premię oraz należny dodatek.

E. R. wskazuje, że nie był członkiem Spółdzielni, że nie podpisywał deklaracji członkowskiej. I aczkolwiek zeznania świadków nie są jednoznaczne w tej kwestii, to jednak nie zawierają kategorycznego stwierdzenia, że w/w był członkiem Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w P.. Należy wobec powyższego przyjąć, iż znaczny wpływ czasu od momentu zatrudnienia w/w w Spółdzielni (lata 1978 -1987) oraz przyjęta w Spółdzielni praktyka, że obok członków Spółdzielni zatrudniani byli „pracownicy najemni” na podstawie umów o pracę, mogą obecnie rodzić wątpliwość osób

trzech o faktycznym statusie osób pracujących w Spółdzielni, w tym o statusie wnioskodawcy. Dlatego też, w ocenie Sądu, za prawdziwe należy uznać jego twierdzenia w tym zakresie.

Nawet gdyby jednak przyjąć odmienne stanowisko, to uwzględniając wyniki postępowania dowodowego i ustalenie, że w/w pracował jako monter, w pełnym wymiarze czasu pracy – 8 godzin od poniedziałku do piątku i 6 godzin w soboty i od wynagrodzenia jakie uzyskiwał odprowadzane były składki ubezpieczeniowe, i tak należy stwierdzić, że okres ten został należycie udowodniony i jako taki powinien zostać uwzględniony przy ustalaniu wartości kapitału początkowego i emerytury.

Na mocy art. 174 ust. 2 pkt 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach o rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy jako okresy składkowe wskazane w art. 6 ust. 1 pkt 12 okresy pracy na obszarze Państwa Polskiego w rolniczych spółdzielniach produkcyjnych i w innych spółdzielniach zrzeszonych w (...) Związku Rolniczych Spółdzielni Produkcyjnych, w zespołowych gospodarstwach rolnych spółdzielni kółek rolniczych zrzeszonych w Krajowym Związku (...) oraz pracy na rzecz tych spółdzielni:

a) objętej obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, za które opłacono składkę na to ubezpieczenie lub w których występowało zwolnienie od opłacania składki,

b) przed dniem objęcia obowiązkiem ubezpieczenia społecznego z tego tytułu.

Dekret z dnia 4 marca 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych oraz ich rodzin w obowiązującym w spornym czasie art. 4 wskazywał, że przy ustalaniu okresu pracy w spółdzielni wymaganego do uzyskania świadczeń:

1) za dzień pracy uważa się 8 godzin pracy, a przed dniem 1 lipca 1962 r. dzień, który stanowił podstawę do obliczenia dniówki obrachunkowej; do dni pracy zalicza się również dni urlopu wypoczynkowego oraz dni pobierania zasiłku chorobowego, macierzyńskiego lub opiekuńczego,

2) za miesiąc pracy uważa się 20 dni pracy dla mężczyzny oraz 13 dni pracy dla kobiety, a jeżeli ubezpieczony użytkuje działkę przyzagrodową lub dostarcza spółdzielni produkty rolne wytworzone w prowadzonym przez siebie gospodarstwie rolnym - 18 dni pracy dla mężczyzny oraz 11 dni pracy dla kobiety,

3) za rok pracy uważa się rok obrachunkowy, w którym mężczyzna przepracował w spółdzielni co najmniej 240 dni pracy, kobieta 150 dni pracy, a jeżeli użytkuje działkę przyzagrodową lub dostarcza spółdzielni produkty rolne wytworzone w prowadzonym przez siebie gospodarstwie rolnym - to co najmniej: mężczyzna 220 dni pracy, a kobieta 130 dni pracy.

Przywołać w tym miejscu można stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 1 września 2010 r., sygn. II UK 80/10 (LEX nr 661515), iż kwalifikacja okresów składkowych według zasad określonych art. 6 ustawy emerytalnej, przebytych przed 1 stycznia 1999 r. musiała być dokonana na podstawie przepisów obowiązujących w okresie zatrudnienia osoby ubiegającej się o przyznanie prawa do określonego świadczenia. Powyższe wynikało z specyficznego charakteru pracy w spółdzielniach rolniczych oraz faktu, iż kwestie te nie są szczegółowo uregulowane przepisami ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Mając na uwadze, że w poszczególnych okresach roku kalendarzowego obciążenie spółdzielców i ich domowników pracą układało się bardzo różnorodnie, na gruncie prawa do świadczeń dla członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych stosowano fikcję prawną, gdzie za 1 dzień pracy przyjmowało się dniówkę obrachunkową. (...) ten stosowany był zresztą tylko do okresów pracy w spółdzielni przypadających po dniu 1 lipca 1962 r., kiedy wprowadzono nową ewidencję, odpowiadającą potrzebom emerytalnym. Wyznacznikiem pracy w spółdzielni nie był przeto dzień pracy, ale szczególny miernik nakładu pracy, którym była dniówka obrachunkowa (dniówka inwentarzowa, także złoty obrachunkowy), a czasem stawki wynagrodzenia za poszczególne roboty. Za wystarczające jednak do wyliczenia okresu pracy w spółdzielni, wymaganego do uzyskania świadczeń w myśl art. 4 dekretu, należy uznać ustalenie, iż dany spółdzielca świadczył osobiście pracę na rzecz

spółdzielni stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, po 8 godzin dziennie w kontrolowanym okresie, bowiem tak wyraźnie stanowi przepis dekretu mówiący o tym, co uważa się za dzień, miesiąc i rok pracy (podobnie Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 6 sierpnia 2013 r. sygn. III AUa 1756/12, LEX nr 1363265).

Mając na uwadze poczynione wyżej ustalenia i zważania, wskazać potrzeba, że żądanie E. R. uwzględnienia w stażu ubezpieczeniowym, stażu pracy, okresu zatrudnienia w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej jest uzasadnione. Dlatego też Sąd po myśli art. 477¹⁴§ 2 kpc zmienił zaskarżone decyzje nakazując organowi rentowemu uwzględnienie w wyliczeniu kapitału początkowego oraz wysokości emerytury dla wnioskodawcy okresu zatrudnienia w Spółdzielni od 2 października 1978r. do 31 października 1987 r., na zasadach jak ustalone w toku postępowania.

Wobec faktu, iż przesądzenie istnienia elementów warunkujących ponowne ustalenie wartości kapitału i przeliczenie wysokości emerytury wnioskodawcy nastąpiło dopiero w postępowaniu sądowym, Sąd stosując art. 118 ust.1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS ustalił brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Natomiast, nie są zasadne pozostałe zarzuty odwołania.

ZUS odmówił uwzględnienia przy ustalaniu wartości kapitału początkowego oraz wysokości emerytury dla E. R. okresów od 23 października 1971 r. do 24 października 1971 r. i od 18 października 1973 r. do 4 listopada 1973 r., wskazując, iż nie została wówczas opłacona składka na ubezpieczenia społeczne a nadto nie stanowią one okresów nieskładkowych. Jak zostało ustalone w sprawie, E. R. w czasie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...), od 25 października 1971 r. do 17 października 1973 odbywał służbę wojskową. Dokumentacja pracownicza wskazuje, że zaprzestał wykonywania pracy od 23 października 1971 r., zaś do pracy powrócił w dniu 5 listopada 1973 r. Zatem dni 23 i 24 października 1971 r. poprzedzające okres służby oraz od 18 października 1973 r. do 4 listopada 1973 r. przypadające po jej zakończeniu a przed podjęciem pracy, były dniami, w których nie świadczył pracy, a jednocześnie nie przybywał na urlopie, nie odbywał też służby wojskowej. Dlatego też nie mogą one zostać zaliczone do okresów składkowych – pracodawca nie opłacił za nie składki, ani też do okresów nieskładkowych, w rozumieniu przepisów ustawy emerytalno – rentowej. Stanowisko organu rentowego jest prawidłowe w tym zakresie.

Prawidłowe jest również przyjęcie przez ZUS przy ustalaniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału, podstawy wymiaru składek z 20 lat kalendarzowych od 1970 r. do 1998 r.

Jak wskazano wcześniej, podstawę wymiaru emerytury stanowi ustalona w sposób określony w art. 15 ust. 4 i 5 ustawy emerytalno – rentowej przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę, bądź też podstawę wymiaru emerytury może stanowić ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 powołanego art. 15, przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu.

A więc, może być uwzględnione kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o świadczenie lub 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu. Nie ma możliwości prawnej przyjęcia założenia odwołującego się „z 10 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia”.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wskazał, iż ustalony dla wnioskodawcy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru z 20 najkorzystniejszych lat wybranych z całego okresu ubezpieczenia wynosi 83,32% jest korzystniejszy niż wyliczony z 10 kolejnych lat i taki przyjął do ustalenia kapitału. Stanowisko Zakładu jest zatem właściwe.

Skutkiem uprzedniego, odwołanie E. R. dotyczące powyższych kwestii, jako pozbawione uzasadnionych podstaw, na podstawie art. 477¹⁴§ 1 kpc zostało oddalone.

Orzeczenie o kosztach zastępstwa procesowego oparto na treści art. 98 kpc, art. 108 kpc oraz § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1800). Zgodnie z art. 98 § 1 kpc strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony, a decydujące znaczenie na obowiązek zwrotu kosztów procesu ma wynik procesu.